

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

รายงานวิจัย

รูปแบบและกระบวนการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐาน
ที่มั่นคง และปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

Format and Process of Applied Sufficiency Economy for Create Strength in
Community and Social on Foundation be Secure and Adjust Structural Economy
Equilibrium and Sustainable

โดย

อาจารย์นันทปราชญ์ นันทวิวัฒน์กุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษียร ไยบัวกลิ่น

ลงทะเบียนวันที่	11 ก.พ. 2552
เลขทะเบียน	099515
เลขหมู่	๖๗ ๕๑ ๔๔๕ ๙๖ ๖๙๙ ๕
เจ้าของ	- เศรษฐกิจพอเพียง (หัวหน้าโครงการ) - ไทย - ธรรมเศรษฐศาสตร์ (นักวิจัย)

คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (คลองหก)

(พฤษภาคม 2551)

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย รวมถึงผู้ให้การวิจัยครั้งนี้คือ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ การเก็บรวบรวมข้อมูลของคณะนักวิจัยในชุมชนคลองสัมปทวน ชุมชนคลองสาม และชุมชนคลองฝรั่ง ซึ่งคณะนักวิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่สัจจชัย ชุมชนคลองสาม ผู้ใหญ่แดง ชุมชนคลองสัมปทวน และผู้ใหญ่ฉลองชัย ชุมชนคลองฝรั่ง ตลอดจนประชาชน ทั้งสามชุมชน คณะนักวิจัยขอขอบคุณลุงสุคนธ์ แกนนำคนสำคัญในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนคลองสัมปทวน ที่ได้ให้แนวคิดแง่คิดที่สำคัญแก่คณะนักวิจัย คุณอุไรวรรณ พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน บ้าลำสวน คุณองอาจ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลและเป็นผู้ประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณนักศึกษาที่เสียสละเวลาในช่วงปิดภาคการศึกษาฤดูร้อนมาช่วยงานได้แก่ พูลศักดิ์ แก้วนิมิตร รณกฤต ธรพรหมแก้ว นัชชา รังเสาร์ พนิดา สุภตล วันสราศ บัวแย้ม และพงศ์ภัทร รอดอารี และขอขอบคุณคุณคุณพจนีย์ นันทวิวัฒน์กุล ภรรยาที่ช่วยในการตรวจทานและแก้ไขและเป็นกำลังใจเสมอมา และสุดท้ายขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์นาถพี ชัยมงคล ที่ปรึกษางานวิจัยครั้งนี้

หากงานวิจัยนี้มีขอบกพร่องประการใด คณะนักวิจัยยินดีรับคำเสนอแนะจากทุกท่าน

คณะนักวิจัย

รูปแบบและกระบวนการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐาน ที่มั่นคง และปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตัวชี้วัดระดับความพอเพียงของชุมชน และศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถาม 100 ครุฑเรือน การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตการณ์ ในชุมชนคลองสัมปทวนจังหวัดนครปฐม ชุมชนคลองสามจังหวัดปทุมธานี และชุมชนคลองฝรั่งจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงปี 2549 โดยยึดหลักการ LRDP (Research and Learning for Development to Public) และวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าความถี่ ผลการวิจัยแยกเป็น 1) สภาพทั่วไปของชุมชนซึ่งแยกออกเป็น 3 ด้านได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง และสิ่งแวดล้อม 2) ปัญหาและอุปสรรค การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ตัวชี้วัดระดับความพอเพียง พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงร้อยละ 55.86 และเพศชายร้อยละ 43.24 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปีร้อยละ 25.23 มีสถานภาพสมรสร้อยละ 65.77 และมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 48.65 ด้านสภาพเศรษฐกิจครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 23.42 เกษตรกรรมร้อยละ 22.52 และรับจ้างทั่วไปร้อยละ 19.82 เป็นสามลำดับแรก มีอาชีพเสริมร้อยละ 38.74 ทั้งนี้รายได้หลักมาจากอาชีพธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 25.23 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาทร้อยละ 57.66 รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาทร้อยละ 74.77 ครัวเรือนที่มีการจัดการการเงินภายในครัวเรือนร้อยละ 94.29 มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนร้อยละ 35.14 และมีการกั๊ยมเงินร้อยละ 51.35

ด้านสภาพทางสังคมแยกออกเป็นสภาพสังคมในครัวเรือน สภาพสังคมภายในชุมชน และสิ่งแวดล้อมพบว่าครัวเรือนตัวอย่างมีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 1 – 4 คนร้อยละ 61.26 โดยครัวเรือนตัวอย่างเห็นว่าครอบครัวจะมีความสุขได้สมาชิกในครัวเรือนต้องได้รับการศึกษาที่ดีควบคู่กับหลักการทางศาสนาร้อยละ 89.19 การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวร้อยละ 83.78 และการมีรายได้ที่มากกว่ารายจ่ายในชีวิตประจำวันร้อยละ 78.38 เป็นสามลำดับแรก มีการสนทนากันภายในครัวเรือนที่ระดับปานกลางร้อยละ 52.25 ทำให้เกิดปัญหาภายในครัวเรือนที่ระดับปานกลางและน้อยที่สุดเท่ากันร้อยละ 34.23 และวิธีการแก้ไขปัญหาจะใช้วิธีการพูดคุยกันร้อยละ 75.68 นอกจากนี้พบว่าครัวเรือนมีระดับความสัมพันธ์กับบ้านใกล้เคียงในระดับปานกลางร้อยละ 54.05 สภาพสังคมภายในชุมชนพบว่า ชุมชนจะให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดในระดับมากร้อยละ 26.13 เรื่องเพื่อนบ้านในระดับปานกลางร้อยละ 51.35 เรื่องการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางร้อยละ 41.44 และผู้นำในระดับปานกลางร้อยละ 38.74

ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าทุกชุมชนมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ซึ่งพบว่าในชุมชน ทั้งสามจะให้ความสำคัญเรื่องปัญหาถนนหนทางในระดับปานกลางร้อยละ 32.43 และปัญหา สาธารณูปโภคในระดับปานกลางร้อยละ 35.14

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างมีการนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ร้อยละ 94.59 โดยมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ ปานกลางร้อยละ 58.56 ระดับมากร้อยละ 29.73 และระดับน้อยที่สุดร้อยละ 5.41 เป็นสามลำดับแรก ส่วนสมาชิกในครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างมีระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้อยู่ใน ระดับปานกลางร้อยละ 53.15 ทั้งนี้ไม่พบปัญหาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อใช้ แบบสอบถามจะพบว่าทุกครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างในทุกชุมชนจะไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการ ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มกลับพบว่าประชาชนมี ปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน เมื่อวัดระดับความ พอเพียง โดยพิจารณาตัวชี้วัดได้เป็น 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ 2) ตัวชี้วัด ด้านสังคม 3) ตัวชี้วัดด้านการเมือง และ 4) ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าชุมชนทั้งสามชุมชนมี ระดับความพอเพียงในระดับมาก

รูปแบบและแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากศึกษาข้อมูลทั่วไป และกำหนดตัวชี้วัดระดับความพอเพียงแล้ว คณะนักวิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบและแนวทางการ ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับประชาชน ซึ่งพบว่ารูปแบบและแนวทางการประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของทั้งสามชุมชนนี้มี 2 รูปแบบคือการประยุกต์ใช้จากภายใน และการ ประยุกต์ใช้จากภายนอก ทั้งนี้ได้หาแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย โดยมี รูปแบบและแนวทาง 3 รูปแบบได้แก่ รูปแบบผู้นำชุมชน รูปแบบความร่วมมือ และรูปแบบเครือข่าย

Format and Process of Applied Sufficiency Economy for Create Strength in Community and Social on Foundation be Secure and Adjust Structural Economy Equilibrium and Sustainable

Abstract

The objective of this research is to analyze difficulty in applying Sufficiency economy. The standards to examine adequacy of community and to analyze format of adaptation of Sufficiency economy are collected data by primary questionnaires from 100 households. Interview and observation at Clongsampatan community at Nakornpathom, Clongsarm community at Pathumthani and Clongfarang community at Nonthaburi where are the archetype community for Sufficiency economy. By following LRDP (Research and Learning for Development to Public) and with Descriptive Statistics which are percentage and mean the results can be divided as followed 1) Overall community can be further divided to economy, social culture and politic, and environment 2) Problem and difficulty to adapt to sufficiency economy philosophy 3) Standard of sufficiency founded that

The answerers are female 55.86% and the rest 43.24% are male. The percentage of sample's age between 41-50 years is 25.23 with married status 65.67% and 48.65% received a secondary school graduation certificate. For economy of sample data 23.42% are private practice, agriculture 22.52% and work for wages 19.82%, secondary jobs 38.74%. However, their main income comes from private practice 25.23%. 57.76% have mean income less than 10,000 bath per month and 74.77% have mean expenditure less than 10,000 bath per month. Households that have money management are 94.29% but only 35.24% have account book and 51.35% have liability.

Social environment can be further separated into social environment in households, social environment in community and environment. The sample data that have family members between 1-4 people are 61.26% and 89.29% believe that family will be happy if the family members have good education along with following religious principle. Family related are 83.78% and 78.38% having more income than living costs. Family members talking with each other at moderate level are 52.25%. Caused moderate to minimum problem in households at 34.23% and 75.68% solving problems by talking. Further more, the middle level relationship among neighbors are 54.05%. From social environment, 26.13% concern about drug problem at high level and concern at moderate level about neighbors 51.35%. Concern about participation in social and leadership at moderate level are 41.44% and 38.74 respectively.

Environment management in community can be founded in every community. 32.43% of All 3 communities have moderate concern about road and 35.14% have middle level public utility concern.

Adaptation to sufficiency economy philosophy found that households practice sufficiency economy at 94.59% which moderate level of adaptation 58.56%, high level of adaptation 29.73% and minimum level of adaptation 5.41%. Members of household follow sufficiency economy philosophy at moderate level

53.15%. In addition, no problem can be founded during application of sufficiency economy philosophy. Bu using questionnaire on household, neither problem nor difficulty can be found during practice sufficiency economy philosophy. However, when interview households, problem and difficulty can be founded in adaptation of sufficiency economy philosophy to suit the present day economy. When examine adequacy by using 1) Economic index 2) Social index 3) Political index and 4) Environment index as standard, high level of adequacy can be founded in all sample communities.

After analyze overall data and standard index; researchers found that there are 2 formats and processes of applied sufficiency economy philosophy. These 2 formats are application from inside and application from outside. In addition, there are 3 format of propulsion course to applied sufficiency economy philosophy that are leadership format, cooperation format and system format.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทคัดย่อ	(2)
Abstract	(4)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	18
ขอบเขตของการวิจัย	18
วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล	18
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	20
2 ระเบียบวิธีการวิจัย	22
กรอบแนวคิดการวิจัย	23
วิธีการวิจัย	25
การนำเสนอผลงานวิจัย	28
3 เศรษฐกิจพอเพียง : ในบริบทของชุมชนคลองสาม	30
ความเป็นมาและสภาพทั่วไปของชุมชนคลองสาม	30
สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนคลองสาม	32
เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองสาม	35
การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองสาม	39
4 เศรษฐกิจพอเพียง : ในบริบทของชุมชนคลองสาม	44
ความเป็นมาและสภาพทั่วไปของชุมชนคลองสาม	44
เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองสาม	50
การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองสาม	53
6 เศรษฐกิจพอเพียง : ในบริบทของชุมชนคลองฝรั่ง	58
ความเป็นมาและสภาพทั่วไปของชุมชนคลองฝรั่ง	58

บทที่	หน้า
เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองฝรั่ง	63
การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองฝรั่ง	66
6 รูปแบบและแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	72
การวัดระดับความพอเพียง	74
รูปแบบและแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	79
รูปแบบแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	82
7 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	84
สรุปผลการวิจัย	85
ตัวชี้วัดระดับความพอเพียง	88
รูปแบบและแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	89
แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	89
ข้อเสนอแนะการวิจัย	90
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	
ก. แบบสอบถาม	97
ข. ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	110
คณะนักวิจัย	121

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 เศรษฐกิจชุมชนผนึกพลัง (Synergy)	5
1.2 กรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์	12
2.1 กระบวนการบูรณาการ RLDP Model และ CIPPI Model	22
2.2 กรอบการศึกษา	24
2.3 การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก	26
2.4 การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก	27
2.5 การเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม	27
3.1 แผนที่ชุมชนสัมปทวน	31
3.2 แปลงนาและการทำสวนของประชาชนคลองสัมปทวน	33
3.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองสัมปทวน	38
3.4 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองสัมปทวน	39
4.1 แผนที่ชุมชนคลองสาม	45
4.2 แปลงนาและการทำสวนของประชาชนคลองสาม	47
4.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองสาม	52
4.4 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองสัมปทวน	53
5.1 แผนที่ชุมชนคลองฝรั่ง	59
5.2 แปลงนาของประชาชนคลองฝรั่ง	60
5.3 การทำสวนของประชาชนคลองฝรั่ง	61
5.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองฝรั่ง	66
5.5 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนคลองฝรั่ง	67
6.1 Mind Map องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง	73
6.2 รูปแบบการประยุกต์ใช้จากภายใน	80
6.3 รูปแบบการประยุกต์ใช้จากภายนอก	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า		
3.1	3.1	เพศและอายุของกลุ่มตัวอย่างชุมชนคลองสัมปทวน	40
3.2	3.2	สถานภาพสมรสและการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างชุมชนคลองสัมปทวน	40
3.3	3.3	อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างชุมชนคลองสัมปทวน	41
3.4	3.4	เปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนคลองสัมปทวน	42
3.5	3.5	การจัดการเงินและการบันทึกบัญชีครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนคลองสัมปทวน	43
3.6	3.6	ที่มาของเงินกู้และผู้กู้ยืมเงินของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนคลองสัมปทวน	43
4.1	4.1	เพศและอายุของกลุ่มตัวอย่างชุมชนคลองสาม	54
4.2	4.2	สถานภาพสมรสและการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างชุมชนคลองสาม	54
4.3	4.3	อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างชุมชนคลองสาม	55
4.4	4.4	เปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนคลองสาม	56
4.5	4.5	การจัดการเงินและการบันทึกบัญชีครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนคลองสาม	57
4.6	4.6	ที่มาของเงินกู้และผู้กู้ยืมเงินของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนคลองสาม	57
5.1	5.1	เพศและอายุของกลุ่มตัวอย่างชุมชนคลองฝรั่ง	68
5.2	5.2	สถานภาพสมรสและการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างชุมชนคลองฝรั่ง	68
5.3	5.3	อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างชุมชนคลองฝรั่ง	69
5.4	5.4	เปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนคลองฝรั่ง	70
5.5	5.5	การจัดการเงินและการบันทึกบัญชีครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนคลองฝรั่ง	71
5.6	5.6	ที่มาของเงินกู้และผู้กู้ยืมเงินของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนคลองฝรั่ง	71
6.1	6.1	ตัวชี้วัดระดับความพอเพียง	74
6.2	6.2	สรุปผลการวัดระดับความพอเพียงของชุมชนของชุมชนคลองสัมปทวน คลองสาม และคลองฝรั่ง	79
ข.1	ข.1	ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	91
ข.2	ข.2	สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	91
ข.3	ข.3	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	92
ข.4	ข.4	อาชีพเสริมของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	92
ข.5	ข.5	เปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่าง	93
ข.6	ข.6	แหล่งที่มาของเงินกู้ของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	94
ข.7	ข.7	การใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	95
ข.8	ข.8	ระดับปัญหาในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	97
ข.9	ข.9	การแก้ปัญหาในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	97

ตารางที่	หน้า
ข.10 ระดับการสนทนากันในครอบครัวระหว่างรับประทานอาหารของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	98
ข.11 ระดับความสัมพันธ์กับบ้านไกลเรือนเคียงกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	99
ข.12 การแลกเปลี่ยนอาหารหรือส่งของระหว่างครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	99
ข.13 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	100
ข.14 การรับรู้ข่าวสารของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	101
ข.15 สภาพสังคมในชุมชนแยกตามชุมชน	103
ข.16 ความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	105
ข.17 วิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชน แยกตามชุมชน	105
ข.18 การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	106
ข.19 การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของสมาชิกในครัวเรือนตัวอย่างแยกตามชุมชน	106
ข.20 การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ของสมาชิกในครัวเรือนตัวอย่างแยกตามชุมชน	107
ข.21 สภาพครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างหลังจากนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้แยกตามชุมชน	107
ข.22 สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	108
ข.23 ระยะเวลาการรับรู้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	108
ข.24 การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	109
ข.25 ความรู้ความเข้าใจประเด็นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน	110
ข.26 ผลการวัดระดับความพอเพียงของชุมชนของชุมชนคลองสัมปทวน คลองสามและคลองฝรั่ง	112